

מחודש לחודש

ואנס: „קיימים חילוקי דעות מרובים בין מדינות ערב“

עם היבחרו של רה"מ יצחק רבין למועמד מפלגת העבודה לראשות הממשלה וביקורו של מר רבין אצל הנשיא קארטר בואשינגטון, נעשית שוב אקטואלית שאלת כינוסה של ועידת ז'נווה והמו"מ עם מדינות ערב. מדינות העימות, מצרים וסוריה מוכנות אולי ללכת לוועידה, בשלביה הראשונים, בלי עראפת. אבל אין ספק, שסאדאת ובייחוד אסאד, רוצים שאף אש"ף ישותף במו"מ בצורה זו או אחרת, אם כחברי משלחת ירדנית, או כחברי משלחת של מדינה ערבית אחרת.

כשהזכרנו מוכירי המדינה ואנס ממסעו במזרח התיכון, אמר למקורביו, כי הופתע נוכח חילוקי הדעות המרובים בין מדינות ערב בנוגע לפתרון שאלת הפלשתינאים ובנוגע לכינון השלום במזרח התיכון. אבל אם בדרכו למזרח התיכון סבור היה שאפשר למצוא לשון משותפת עם סאדאת ואסאד, הרי אחרי הביקור נוכח לדעת, כי למעשה האחדות בין השניים היא אחרות ארעית וכי ידידות אסאד וחוסין אף היא אינה בנוייה על יסודות מוצקים. ואשר לאש"ף — אין סיכוי בשעה זו שישנה את „האמנה“ שלו, הטוענת להקמת „מדינה ערבית חילונית בכל פלשתינה“ ולהכחדת מדינת ישראל, וממילא אין סיכוי שיכיר במדינת ישראל. נמצא, שעד עכשיו אין מחלוקת בין אמריקה וישראל בנוגע לאש"ף ואין מקום לואשינגטון להסכים לתביעות הערבים, שאף אש"ף יזמן לז'נווה, אם תתכנס ועידת ז'נווה הרי עליה להתכנס בהרכבה הקודם (בסתיו, 1973), תחנת השידור של אש"ף „קול פלשתיין“ טענה, כי „יש שינוי בעמדתן של ארצות ערב מסויימות בכל הנוגע לעניין הפלשתיני“. פרשנו של רדיו אש"ף העיר, כי מזכיר המדינה סירוס ואנס ניסה לברר בעת ביקורו במזרח התיכון, אם ארצות ערב מוכנות לשנות עמדתן בנוגע למטרות אש"ף, ונוכח לדעת, כי אצל מדינות ערב אין דבקות במטרות אש"ף. הפרשן האש"פי הטיף מוסר למדינאי ערב באמרו, כי „אסור להם לסטות מהחלטות ועידת ראבאט, שלפיהן רק אש"ף מייצג את הפלשתינאים — אחרת יפלו בפת, שטמנו להן אמריקה וישראל“.

מכאן אפשר היה לכאורה להסיק, כי מדינות העימות מוכנות לנטוש את אש"ף, ולא היא! אמנם, סאדאת הצהיר, שיש „למצוא קשר בין מצרים והמדינה הפלשתינית שתקום“. אבל האמת היא, שהצהרה זו של סאדאת באה רק כדי לגרום קורת-רוח לאמריקאים ולעורר את הרושם, שמתוך כך תושג הסכמה של ישראל להשתתפות נציגי אש"ף בוועידת ז'נווה, כחברי המשלחת הירדנית.

אולם לאמיתו של דבר, סאדאת ואסאד אינם מוכנים כלל להכריח את מנהיגי אש"ף להכיר במדינת ישראל, או לשנות את „האמנה הפלשתינית“. גם המו"מ המתנהל בין נציגי אש"ף וראש ממשלת ירדן — אין לפרשו כאילו אש"ף מסכים שהמלך חוסין ינהל מו"מ על הגדה המערבית ועזה בוועידת ז'נווה. עוד לפני פתיחת השיחות הצהיר עראפת, כי השיחות עם ירדן ייערכו רק על יסוד החלטות ראבאט (משנת 1974), שלאש"ף ניתן הייצוג הבלעדי של הפלשתינים. וכן יש לזכור כי סאדאת לא אמר, שמדינה פלשתינית הקשורה לירדן תוקם ע"י חוסין. הוא התכוון למדינה פלשתינית שתוקם ע"י אש"ף. יתר על כן, עראפת אף הצהיר, כי הקמת מדינה פלשתינית בגדה המערבית וברצועת עזה היא רק „שלב ראשון“ בדרך להקמת „המדינה הפלשתינית החילונית“, בהתאם ל„אמנה“ הנ"ל.

מצד שני, יש לזכור כי בין ערביי השטחים בישראל ירדה קרנו של אש"ף. כמה מראשי הערבים בשטחים כבר החלו לדבר על כך, שהכרח הוא, כי אש"ף יתפשר עם הירדנים, ראש עיריית בית-לחם אליאס פריג' הכריז עתה: „תושבי הגדה דורשים הקמת מדינה פלשתינית חופשית ועצמאית (כדרישת

אש"ף) אבל במדינה כזאת יצטרכו הערבים להכריע בדבר קשריהם עם יחזקך והכרח הוא שיהיה איחוד פדרטיבי בין המדינה החדשה לבין ירדן, ונימוק זאת כך: "ירדן היא ארצנו ותושבי ירדן הם תושבינו — לכן איחוד כזה ישרת את תועלת הכל". דברים אלה ודומיהם נתפרסמו בעתון "אל קודס", שהוא הגדול בעתונים הערביים בישראל.

דהג'ירנגו, שריהוץ הצרפתי, שחזר זה עתה מביקור בבירות ערב, הביע שביעות רצון מזה שמנהיגי מדינות ערב "מתחשבים בעמדת ארצו" ורוצים בהשתתפותה של צרפת בוועידת ז'נבה. ברור שארה"ב אינה נלהבת לרעיון זה וישראל מתנגדת לו בהחלט בשל העמדה הפרו-ערבית המובהקת של צרפת ובייחוד בשל פרשת שיחרור הרוצח אבו-דאוד, האחראי לטבח הספורטאים הישראלים במינכן.

מעניין הדבר ששר החוץ הצרפתי ניהל שיחות עם פארוק קאדומי מאש"ף והגיעה עמו לידי "נוסחת פשרה", שלפיה ישתתף קאדומי כנציג אש"ף במשלחת הירדנית בשלב הראשון של ועידת ז'נבה. השר דהג'ירנגו סבור, כי ארה"ב וישראל לא יתנגדו לכך וההצעה תקבל בישיבה הקרובה של מועצת הבטחון.

בשלב השני של ועידת ז'נבה יציע אש"ף להשתתף ע"י משלחת עצמאית בראשות עראפת. שריהוץ הצרפתי דהג'ירנגו הבטיח לקאדומי, שיעשה נפשות לרעיון זה בין עמיתיו בקהיליית אירופה, לאחר שיקבל אישור לרעיון מאת נשיא צרפת, ד'אסטיון.

הנשיא ד'אסטיון אמר לא פעם, שצרפת לא תיוסם הצעות-ההחלטות משלה בעניין המזרח התיכון. אעפ"י כן יש להניח, שעיקר המטרה של דהג'ירנגו בביקורו הקרוב בישראל (ב-30 במארס) הוא לשדל את ממשלת ישראל להסכים להישתתפותה של צרפת בוועידת ז'נבה ולקבל את "הפשרה" שהגיע אליה עם פארוק קאדומי. מכאן ההסבר לשמועות שהפיצה פאריס על "שיפור יחסים" בין צרפת וישראל, העתיד לבוא בקרוב. למעשה, אין כל סימן ממשי לשיפור יחסים כזה, אבל ישראל נמנעת כמובן מהחזרת יחסים עם צרפת כיום.

רוצים כרעידת ז'נבה ותומכים כעכודה

ישראל זקוקה לתמיכת אירופה המערבית כשם שחשוב לה הקשר הכלכלי עם ארצות השוק האירופי. למעשה, ידידה הקרובים ביותר הם כיום הסוציאליסטים במערב-אירופה. לוועידת מפלגת העבודה — שבה נבחר רה"מ יחזק רבין כמועמד ראשון של המפלגה — באו 12 ראשי ממשלה סוציאליסטים וראשי מפלגות סוציאליסטיות באירופה, (בכללם גם וילי בראנדט) כדי לתת חיזוק למפלגת העבודה, המפלגות הסוציאליסטיות והסוציאליסטיות באירופה מעוניינות בהסכם במזרח התיכון, והן סבורות, שלא יושג שלום במזרח התיכון, אם בבחירות הקרובות בישראל (ב-1 במאי) לא תצליח מפלגת העבודה לשמור על מעמדה כמפלגת החזקה ביותר. האורחים הסוציאליסטיים האירופיים סבורים גם כן שהבעייה הפלשתינאית היא מקור הסכסוך במזרח התיכון, בעוד אשר מנהיגי ישראל סבורים כי מקור הסכסוך הוא בזה, שהערבים מסרבים להכיר בקיומה של ישראל ולהשלים עמו. מבחינה זו יש איפוא, הבדל יסודי בין השקפות רוב הישראלים — ובכללם חברי מפלגת העבודה וחברי ממשלת ישראל — ובין השקפות האורחים הסוציאליסטים ממערב-אירופה, החוששים מפני מלחמה במזרח התיכון ומפני חרם נפט חדש, שיפגע בעיקר באירופה המערבית. רובר פונטיון, מזכיר המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית לעניינים בינלאומיים שהיה בין האורחים האירופיים בוועידת מפלגת העבודה, אמר בת"א במסיבת עיתונאים:

"לא ייתכן שלום יציב במזרח התיכון כל עוד מטילים ספק בקיומה של מדינת ישראל. באנו לישראל לומר למפלגת העבודה, כי אנחנו עומדים לימינה ולהביע בפניה את רגשי הסולידריות שלנו עם מאבקה".

"לישראל" — אמר — "מגיעים גבולות מוכרים ובטוחים, כלומר: מוכרים עלידי שכנותיה ובטוחים באמצעות ערובות בינלאומיות. בו בזמן סבורים הסוציאליסטים הצרפתיים, כי המשלחת הפלשתינאית צריכה למצוא פתרון

מחודש לחודש / סוף מעמוד 127

טריטוריאלי ולממש את זכותה להגדרה עצמית. אך הפלשתינאים חייבים להכיר בקיומה של ישראל בהתאם לחוק הבינלאומי.

מעניין לציין, כי גם פיליפה גונזאלס, מזכיר המפלגה הסוציאליסטית בספרד, שבא לוועידת "העבודה", הדגיש במסיבת עיתונאים בת"א, כי מפלגתו אוהדת את מדינת ישראל, ואם תזכה ברוב בבחירות הבאות בספרד תקשור מיד קשרים דיפלומטיים עם ישראל. הוא אמר: "קשריה של מפלגתנו עם מדינת ישראל קיימים מיום קום המדינה, רבצנו יחד באותן חפירות, לחמנו יחד בעד אותם העקרונות, ואנו קשורים קשר אמיץ עם מפלגת העבודה הישראלית. אנו מאחלים לכם הצלחה בבחירות. אנו בעד קיומה של מדינת ישראל בחופש מלא — אך בלי לנקוט עמדה לגבי הפתרון בעניין העם הפלשתיני. בקרוב ייערכו בחירות לפרלמנט הספרדי (במאי או ביוני) והסוציאליסטים מקווים לזכות ב-25—30 אחוזים מן הקולות של המצביעים. מפלגתו — אמר — מוכרת עכשיו כליגאלית בספרד, והיא מתנגדת לצירוף הסוציאליסטים הספרדים לאינטרנציונל של הארצות הלא-דימוקרטיות" (הקומוניסטיות).

לבסוף נציין, כי גם יו"ר המפלגה הסוציאליסטית בפרלמנט של פורטוגל, פרנצ'סקו זניה, שבא לוועידת מפלגת העבודה בישראל, אמר, שהוא מצפה כי בעתיד הקרוב ייכונן יחסים דיפלומטיים בין ישראל ופורטוגל ויחלפו שגרירים בין שתי הארצות. לדבריו, רק סיבוכים ביורוקרטיים עיכבו עד כה תהליך זה. הוא גם הדגיש, כי חלפה סכנת הדיקטטורה בפורטוגל וכן הסכנה של דיקטטורה קומוניסטית-צבאית. אמנם, הממשלה הסוציאליסטית הנוכחית היא ממשלת מיעוט, אבל הוא מקווה, כי תצליח להתגבר על הקשיים הכלכליים והמדיניים של פורטוגל.

מכל האמור לעיל ברור, שהמנהיגים הסוציאליסטים שבאו לוועידת מפלגת העבודה — נתכוונו לעזור לה בשעת מיבחן זו. גם אם השקפותיהם על המזרח התיכון אינן חופפות בכל את השקפות מפלגת-העבודה, הרי הפגנת תמיכתן במפלגת העבודה היתה דבר בעיתו, במצב המדיני בישראל כיום, בשעה ששורת אי-ודאות רבה ביחס לתוצאות הבחירות הבאות לכנסת התשיעית.

י. מישאל